

A majestic lion with a thick, golden-brown mane is perched on a dark, jagged rock formation. The lion's mouth is wide open in a powerful roar, with its tongue and teeth visible. The background is a vast, hazy landscape under a dramatic, golden sunset sky with soft, wispy clouds. The overall tone is warm and powerful.

AMOS

*Herren brøler fra Sion,
fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)*

GUD BRØLER MOT SOSIAL URETTFERDIGHET

Siden 1920-tallet har jeg vært i evangelikale menigheter og deltatt på mange bibelkonferanser. Likevel har jeg aldri hørt en ordentlig behandling av Amos 'sterke ord om urettferdighetene som er gjort ved misbruk av rikdom, eller en utleggelse av de kjente skriftstedene i Jesaja og de andre profetene som understreker Guds hjerte for de fattige og undertrykte. Profetier, ja - men bare i sitt forutsigende, eskatologiske aspekt med lite eller ingenting om profetenes største vitne mot avgudsdyrkelse av ting og undertrykkelsen som kan være forbundet med å tilbe dem.

Frank E. Gaebelein (1899–1983)

HVEM VAR AMOS?

- ▶ Hverken profet eller prest, men bonde (1:1, 7:14-15).
- ▶ Ikke introdusert som "sønn av" noen – kanskje ikke fra en viktig familie.
- ▶ Tekoa: En liten landsby ca 1 mil sør for Betlehem og 18 km fra Jerusalem.
- ▶ En bonde fra Juda, sendt som profet til Israel.

HISTORISK SITUASJON:

- ▶ Kong Asarja (Ussia) av Juda: Regjerte 792-740 f.Kr = 52 år (2 Kg 15:2)
- ▶ Kong Jeroboam II av Israel: Regjerte 793-753 f.Kr. = 41 år (2 Kg 14:23-29)
 - ▶ vant tilbake tidligere områder
 - ▶ økonomisk og politisk gullalder
- ➔ *sannsynligvis føler de seg trygge og tror at Gud er med dem og velsigner dem (5:14)*
- ▶ Muligens et jordskjelv ca. 760 f.Kr. Kanskje Amos kom med dette budskapet på den tiden (1:1)

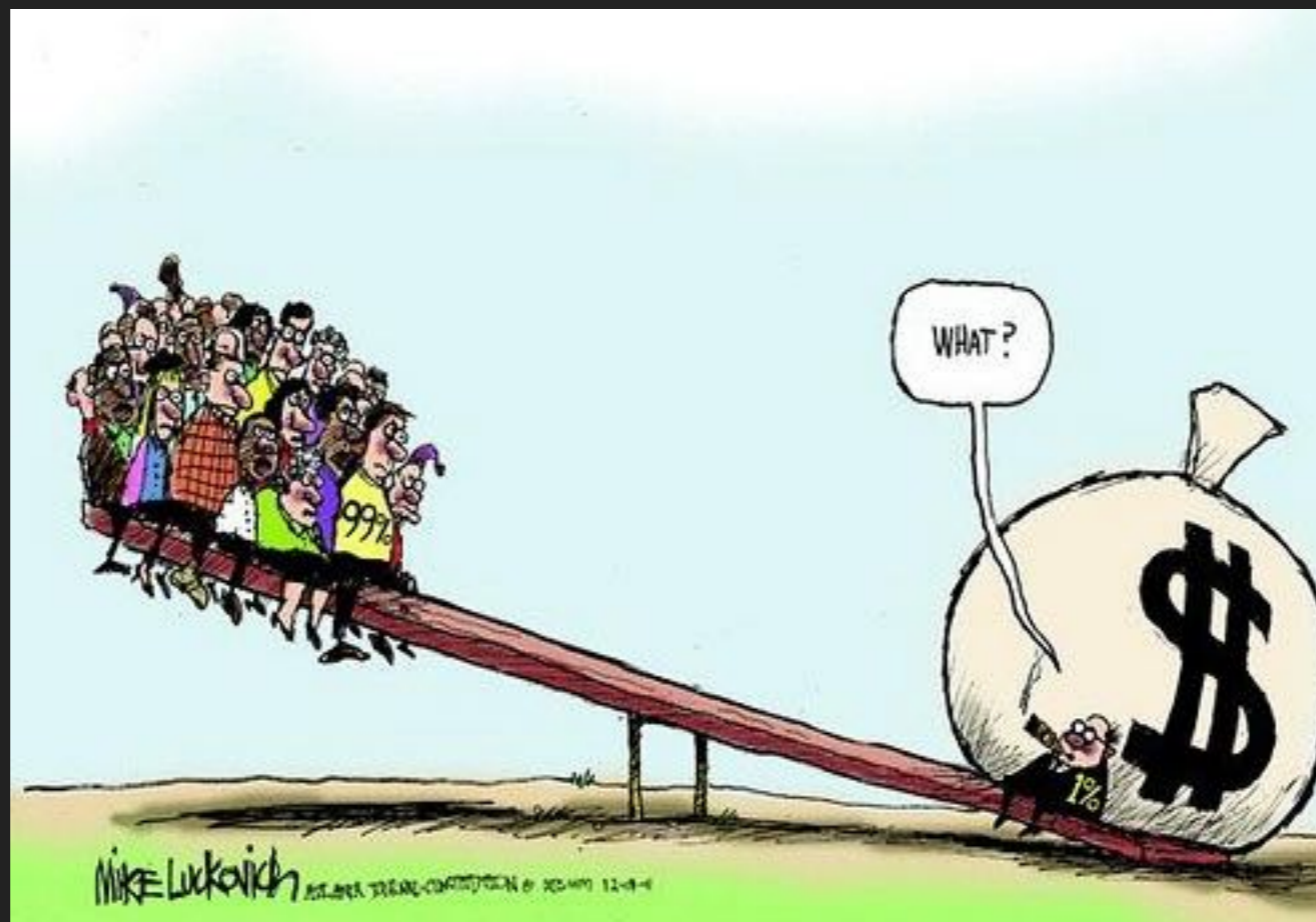
TIDSLINJE:

- ▶ 931: Landet delt i Israel og Juda
- ▶ 805: Assyria slår Syria, Assyria svekkes
- ▶ 793: Jeroboam II blir konge, tjener på at Syria er slått
- ▶ ca. 760: Amos
- ▶ 753: Jeroboam II dør
- ▶ 745: Assyria begynner å bli sterkere
- ▶ 734-732: Assyria tar mesteparten av Israel og noen av folket i eksil (2 Kong 15:29)
- ▶ 722: Assyria tar hele Israel og gjør ende på det for godt

STRUKTUR

1:3 – 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 – 5:17	3 ord ("Hør dette ordet...")
5:18 – 6:14	2 ve-rop
7:1 – 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenopprettelse/håp/frelse

A majestic lion is shown in profile, roaring with its mouth wide open, revealing its teeth and tongue. It stands on a dark, jagged rock formation. The background is a vast, hazy landscape under a dramatic, golden sunset sky with soft clouds. The overall mood is powerful and evocative.

AMOS

*Herren brøler fra Sion,
fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)*

GUD BRØLER MOT SOSIAL URETTFERDIGHET

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

Herren brøler fra Sion,

fra Jerusalem runger hans røst. (1:2)

1:1–2:5

1,3-5: DAMASKUS

“Så sier Herren:

*Tre ugjerninger av Damaskus, ja, fire
- jeg holder det ikke tilbake!*

For de tresket Gilead med jerntagger.

*Jeg sender ild mot Hasaels hus, den
skal fortære Ben-Hadads borger.*

*Jeg sprenger portbommen i Damaskus,
utrydder ham som troner i Aven-dalen,
og ham som bærer septer i Bet-Eden.*

*Arams folk skal i eksil til Kir, sier
Herren.”*

1,3-5: DAMASKUS

“Så sier Herren:

*Tre ugjerninger av Damaskus, ja, fire
- jeg holder det ikke tilbake!*

For de tresket Gilead med jerntagger.

*Jeg sender ild mot Hasaels hus, den
skal fortære Ben-Hadads borger.*

*Jeg sprenger portbommen i Damaskus,
utrydder ham som troner i Aven-dalen,
og ham som bærer septer i Bet-Eden.*

*Arams folk skal i eksil til Kir, sier
Herren.”*

SØKSMÅLSUTSAGN:

INNKALLING Hvem gjelder dette?

SIKTELSE/BEVIS Hva er synden?

DOMMEN

1,3-5: DAMASKUS

“Så sier Herren:

*Tre ugjerninger av Damaskus, ja, fire
- jeg holder det ikke tilbake!*

For de tresket Gilead med jerntagger.

*Jeg sender ild mot Hasaels hus, den
skal fortære Ben-Hadads borger.*

*Jeg sprenger portbommen i Damaskus,
utrydder ham som troner i Aven-dalen,
og ham som bærer septer i Bet-Eden.*

*Arams folk skal i eksil til Kir, sier
Herren.”*

SØKSMÅLSUTSAGN:

INNKALLING Hvem gjelder dette?

SIKTELSE/BEVIS Hva er synden?

DOMMEN

1,3-5: DAMASKUS

SIKTELSE/BEVIS Hva er synden?

For de tresket Gilead med jerntagger.

- 2 Kong 13,7: De hadde "ødelagt og trampet ned som støv" troppene til kong Joahas (814-798)
- vært unødvendig brutale mot israelittene i Gilead.

Krig som endte med at byer ble brent, eller symbol for Guds dom.

DOMMEN

Jeg sender ild mot Hasaels hus, den skal fortære Ben-Hadads borger.

Konge av Syria 842-796 f.Kr.
(2 Kong 8:7-15)

Jeg sprenger portbommen i Damaskus, utrydder ham som troner i Aven-dalen, og ham som bærer septer i Bet-Eden.

Hasaels sønn (2 Kg 13:24), konge 796-775 f.Kr.

Arams folk skal i eksil til Kir, sier Herren."

Deres opphavsland (9:7).

Kanskje sørøst i Mesopotamia, i nærheten av Elam (Jes 22:6).

1,3-5: DAMASKUS

SIKTELSE/BEVIS (SYND):

De tresket Gilead med jerntagger

DOMMEN:

Skal bli erobret og syrerne skal bli sendt tilbake der de kom fra.

OPPFYLLELSE:

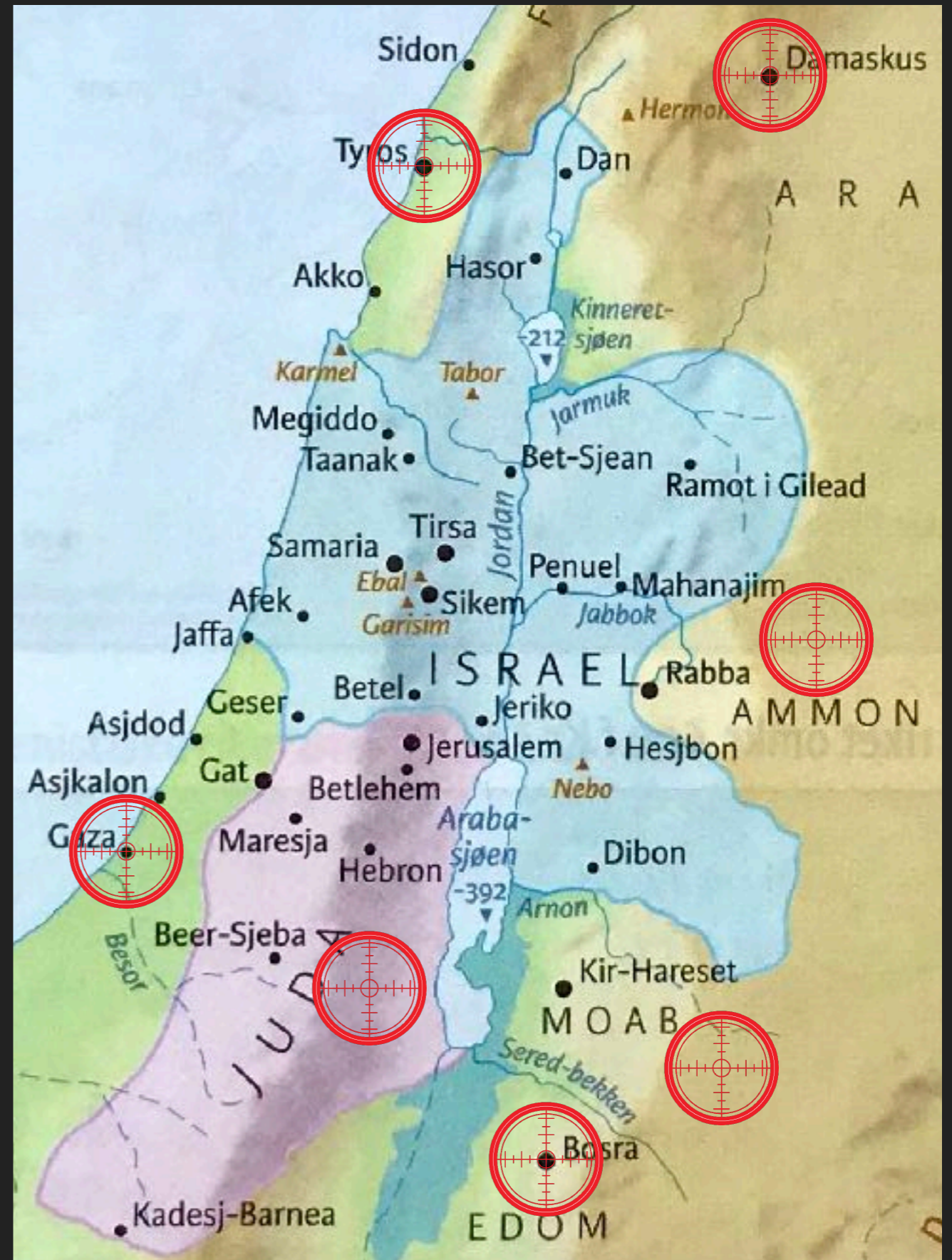
Assyrerne bortførte dem til Kir i 732 f.Kr. (2 Kg 16:9).

HVA ER DOMSGRUNNLAGET?

- ▶ Damaskus: tresket Gilead med jerntagger
- ▶ Gaza: drev alle i eksil og overga dem til Edom
- ▶ Tyros: overga til Edom alle som de drev i eksil, husket ikke på brødrepakten
- ▶ Edom: jaget brødrene sine med sverd, viste ingen barmhjertighet, holdt alltid fast på sin harme
- ▶ Ammon: skar opp gravide i Gilead og utvidet grensene sine
- ▶ Moab: brente Edom-kongens knokler til kalk

De har ikke Moseloven, men dømmes på grunnlag av loven Gud la ned i alle menneskers hjerter

EN OBJEKTIV MORAL

.....

Alle mennesker kan vite hva som er rett og galt fordi etikk er universelt og basert i Guds karakter.

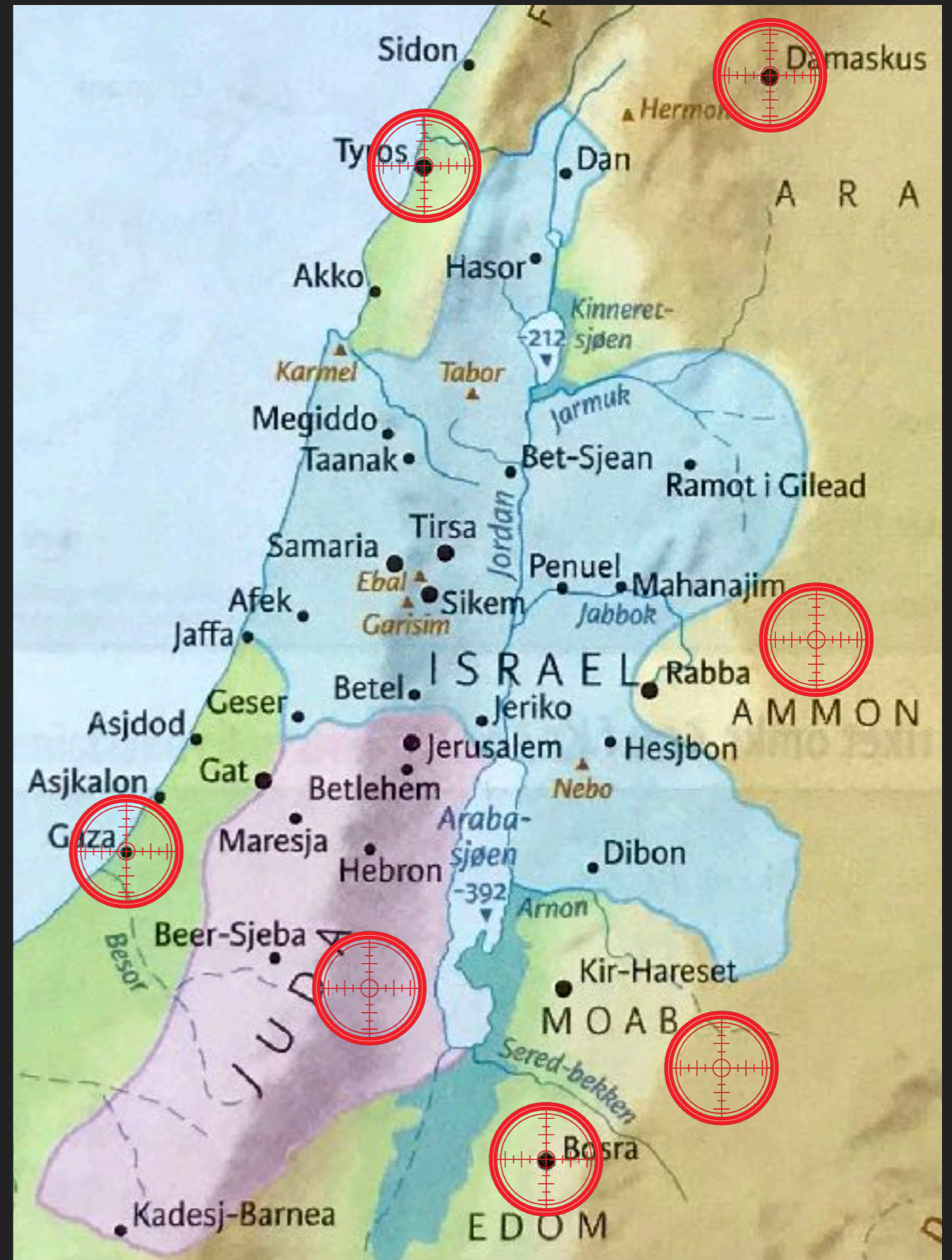
- Det finnes en objektiv moral som er sann for *alle mennesker*.
- Alle kan vite hva som er rett og galt fordi vi er *skapt i Guds bilde* og han har lagt denne moralen ned i oss.
- Synd påvirker vår dømmekraft og fornuft. Vi klarer ikke alltid å dømme rett eller tenke rett. Synden gjør det vanskeligere å skille godt fra ondt.
- Rom 1,18-20: Mennesker holder sannheten om denne moralen nede, men har ingen unnskyldning.

CAN YOU BE
GOOD
WITHOUT
GOD?

HISTORISKE OPPFYLLELSER:

- ▶ Gaza: Tatt av Assyria i 734 f.Kr., Asjdod i 711, Asjkalon og Ekron i 701 f.Kr.
- ▶ Tyrus: Assyria tok fastlandsdelen i 701 f.Kr., igjen i 663. Babylonerne ødela den i 573, Hellas tok hele i 332 f.Kr.
- ▶ Edom: Tatt av Assyria i 711 og 701 f.Kr.
- ▶ Ammon: Tatt av Babylon i 582-581 f.Kr.
- ▶ Moab: Tatt av Assyria i 715 f.Kr.

TIDSLINJE:

- ▶ 931: Landet delt i Israel og Juda
- ▶ 805: Assyria slår Syria, Assyria svekkes
- ▶ 793: Jeroboam II blir konge, tjener på at Syria er slått
- ▶ 765-753: Amos
- ▶ 753: Jeroboam II dør
- ▶ 745: Assyria begynner å bli sterkere
- ▶ 734-732: Assyria tar mesteparten av Israel og noen av folket i eksil (2 Kong 15:29)
- ▶ 722: Assyria tar hele Israel og gjør ende på det for godt

ISRAEL: 722 F.KR.

(AMOS, HOSEA)

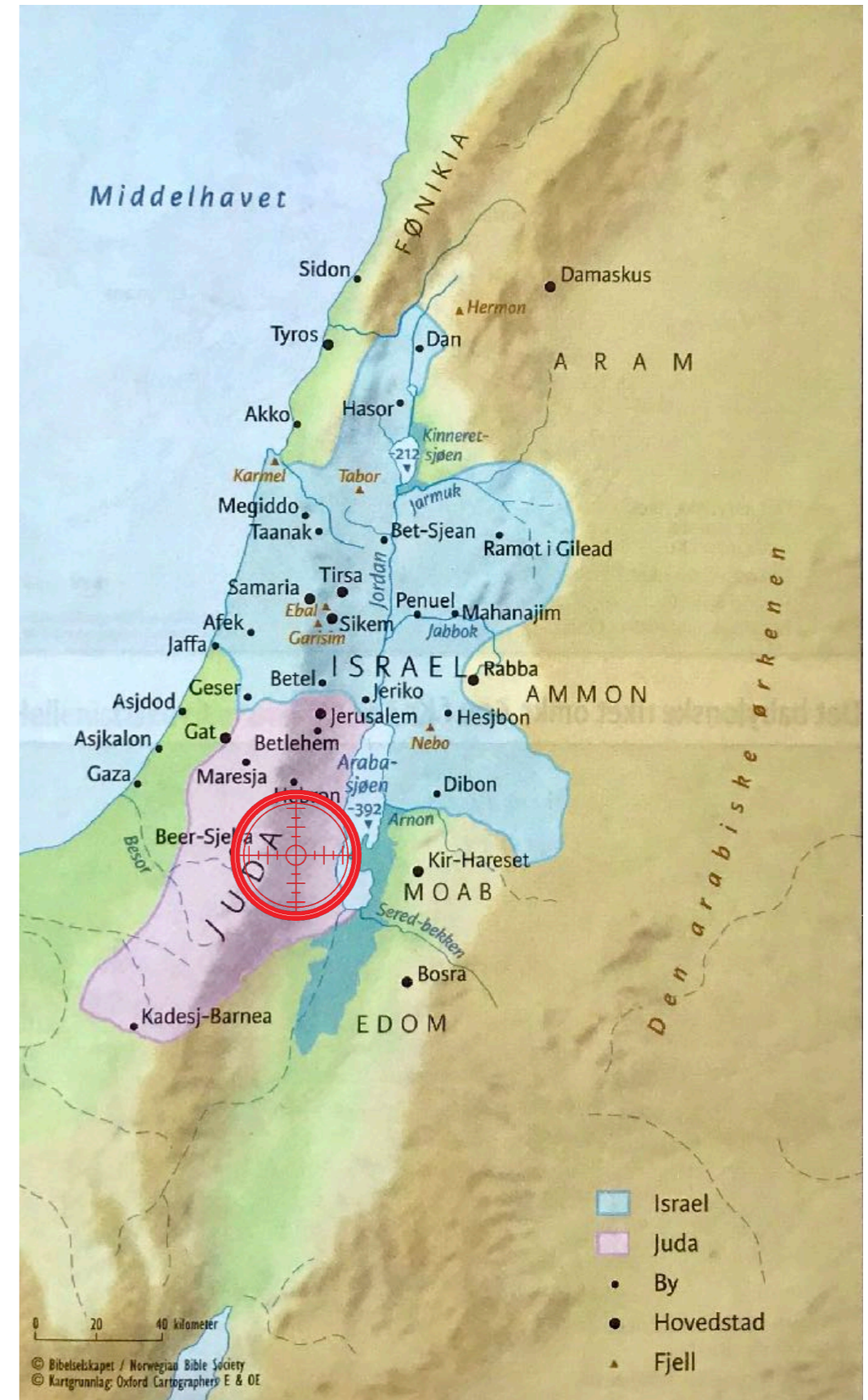
JUDA: 586 F.KR.

(JOEL, MIKA, JES, SEF, JER, ESEK, HAB)

(JUDA ETTER EKSILET: HAG, SAK, MAL)

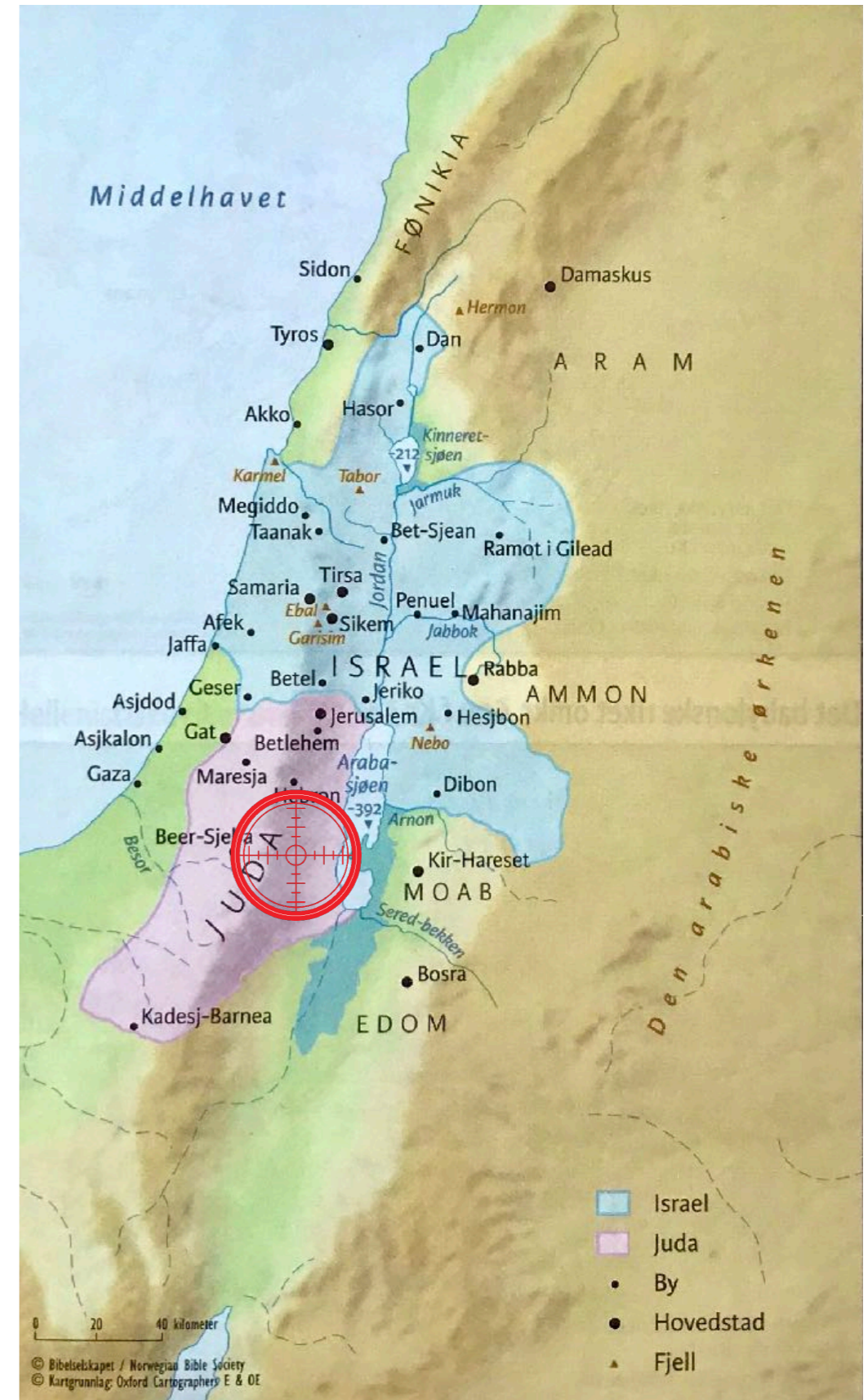
2,4-5: JUDA

- ▶ Siktelse:
- ▶ Bevis:
- ▶ Dommen:
- ▶ Oppfyllelse:

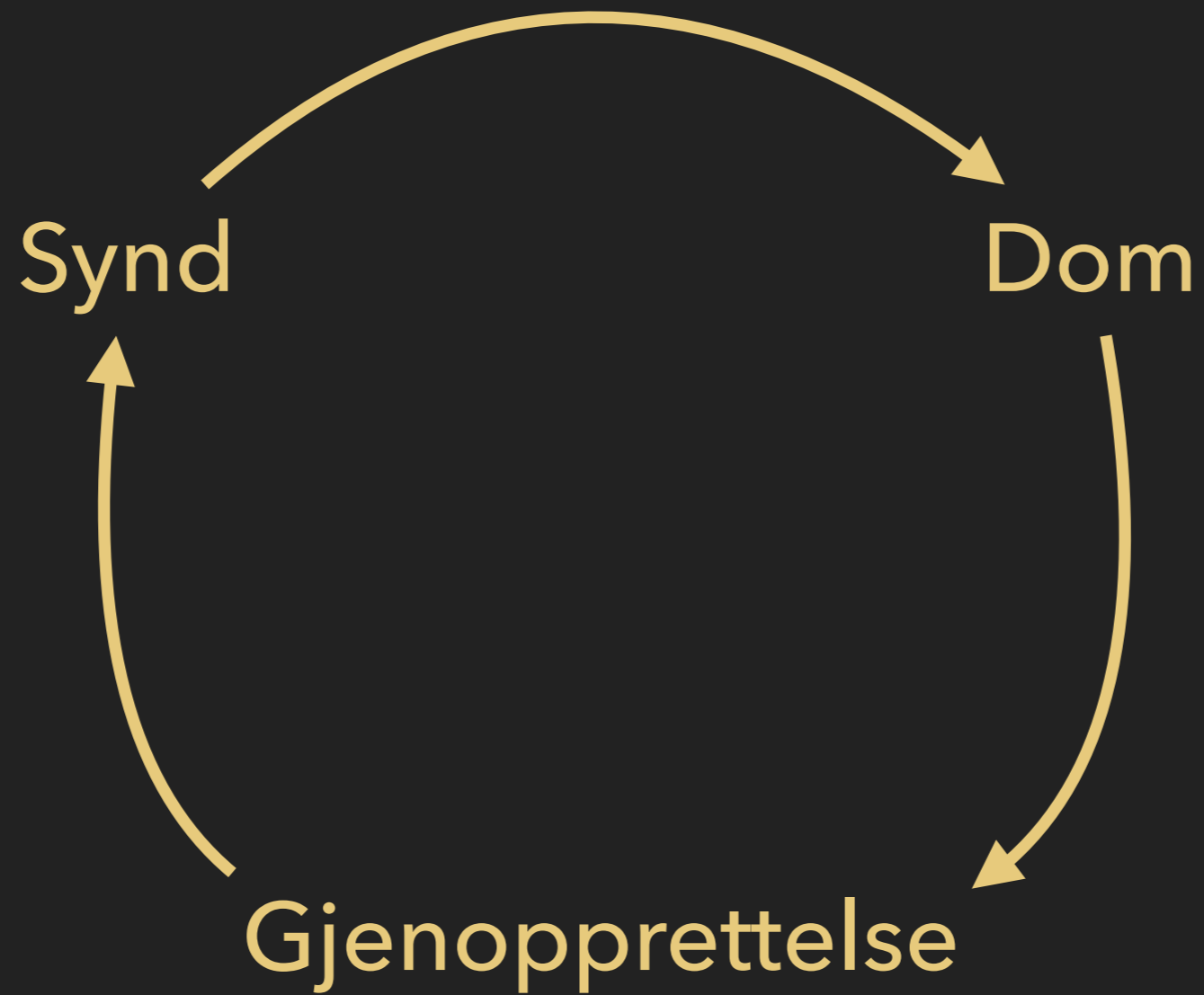

2,4-5: JUDA

- ▶ Siktelse: *Foraktet Herrens lov*
- ▶ Bevis: *Løgner*
- ▶ Dommen: *Ild mot Juda, skal fortære Jerusalems borger*
- ▶ Oppfyllelse:
Tatt av babylonerne i 586 f.Kr.

PROFET-SYKLUSEN

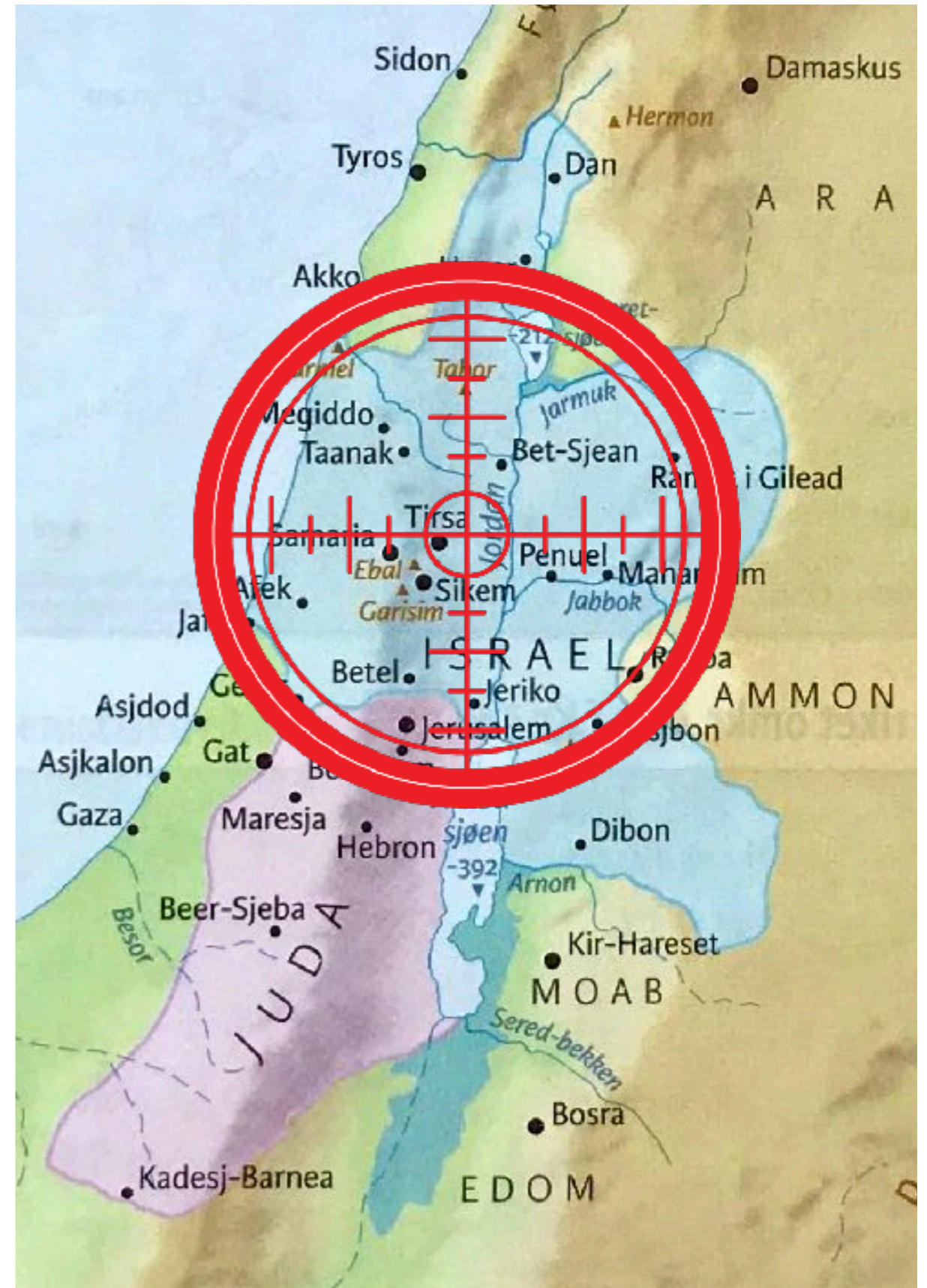
STRUKTUR

1:3 – 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 – 5:17	3 ord ("Hør dette ordet..")
5:18 – 6:14	2 ve-rop
7:1 – 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenopprettelse/håp/frelse

ISRAELS SYND (2:6-16)

1. Hva er siktelsen? Hva er bevisene som viser at de er skyldige?
2. Hva er dommen som kommer pga av disse syndene?

Oppfyllelse?

ISRAELS SYND (2:6-16)

1. Hva er siktelsen? Hva er bevisene som viser at de er skyldige?

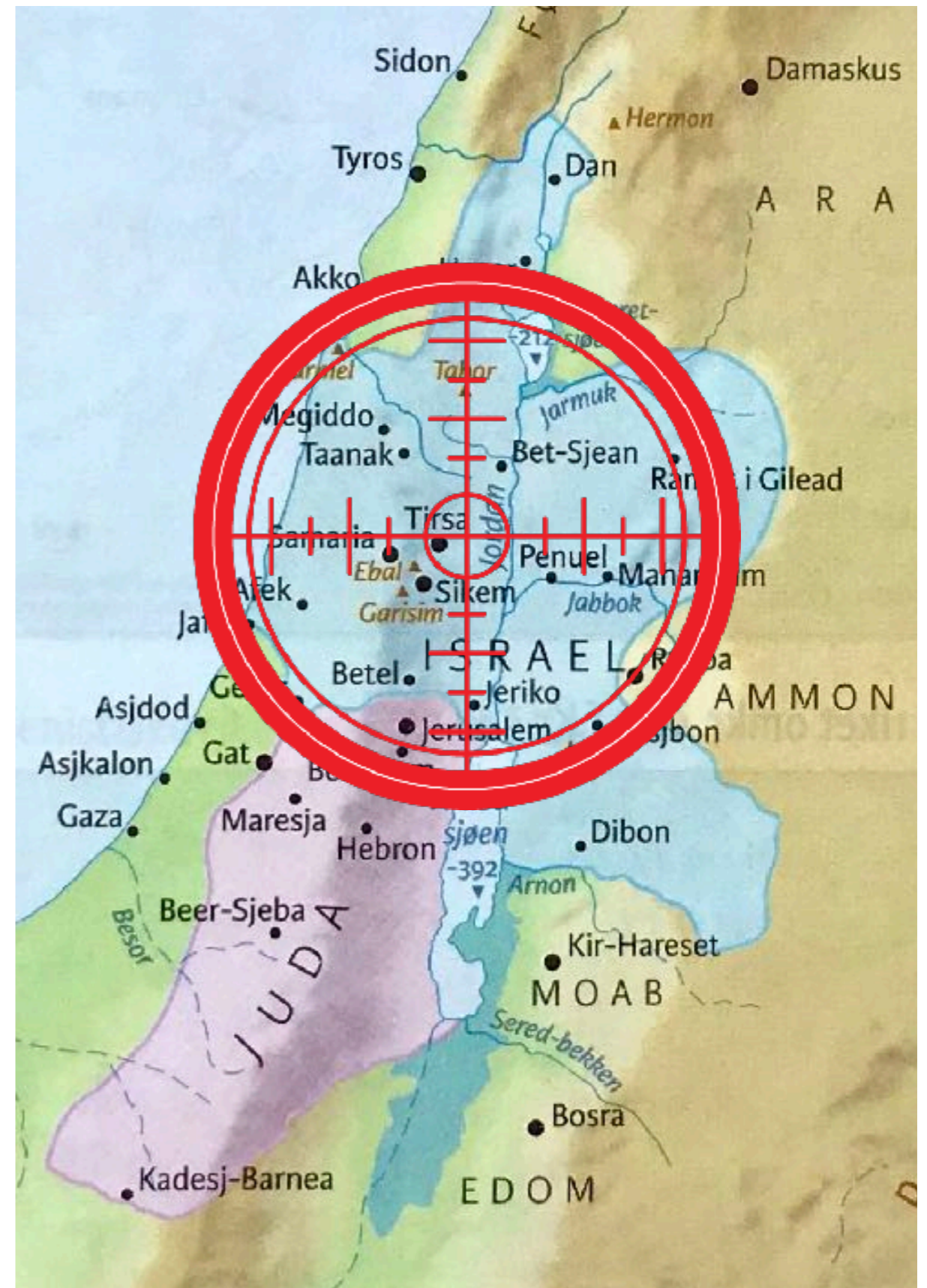
korrupsjon (v. 6), undertrykking av fattige (v. 6-8), seksuell umoral (v. 7), utakknemlighet overfor Gud (v. 9-12), ingen respekt for nasireere eller profeter (v. 12).

2. Hva er dommen som kommer pga av disse syndene?

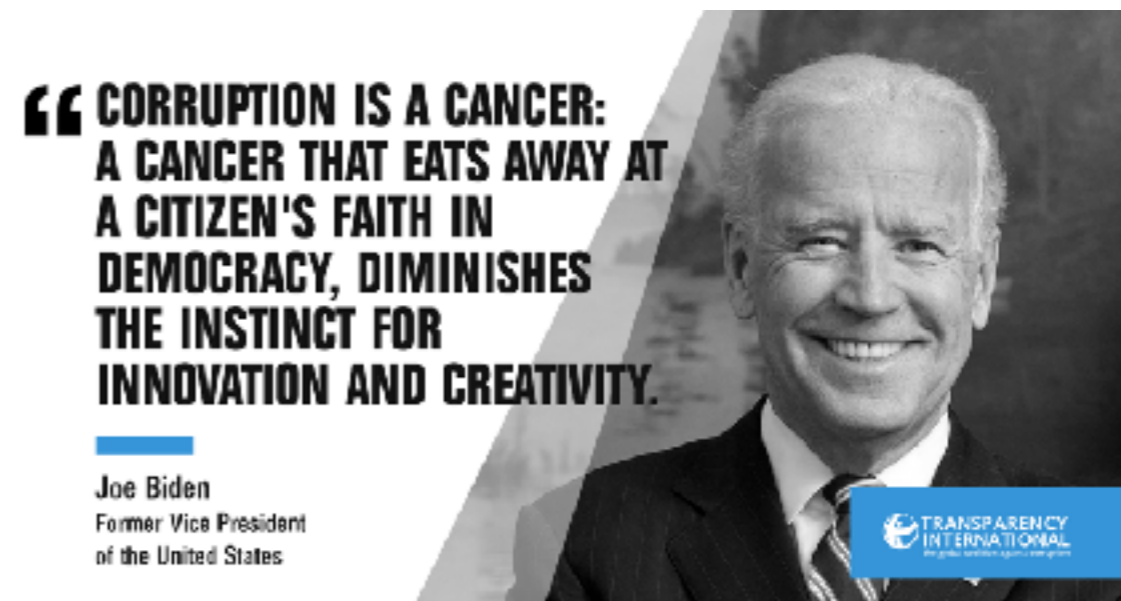
Grunnen skal riste (v. 13), og ingen vil klare å slippe unna (v. 14-16).

Oppfyllelse?

Trolig assyrernes angrep i 722 f.Kr.

“Korrupsjon og smøring er gift som lammer de gode kreftene som holder samfunnet sammen. Den svekker tilliten menneskene imellom og angriper folkets forhold til myndighetene og de offentlige institusjonene.”

(Dagbladets politiske redaktør 30.01.19)

HVA MED NORGE?

Gud avskyr korrupsjon fordi det fører til at rettferdighet ikke skjer og fattige undertrykkes. Dette nevnes i 18 vers i Amos, og de fattige ligger på Guds hjerte gjennom hele Bibelen. Spesielt Lukasevangeliet viser hvordan Jesus brydde seg om de fattige, svake og utstøtte.

Norge er verdens 7. minst korrupte land. Bak Sverige, Danmark og Finland.

Hva slags korrupsjon kan vi møte i Norge, og hvordan reagerer vi da?
Når kan penger bli viktigere enn mennesker og rettferdighet for oss?

STRUKTUR

1:3 – 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 – 5:17	3 ord ("Hør dette ordet..")
5:18 – 6:14	2 ve-rop
7:1 – 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenopprettelse/håp/frelse

STRUKTUR

Ord	Vers	Hvem er det rettet mot?
1. ord	Kap 3	<i>“dere, israelitter...”</i>
2. ord	Kap 4	<i>“dere Basan-kyr på Samarias fjell...”</i>
3. ord	5:1-17	<i>“...Israels hus...”</i>

3:1-8

- ▶ v. 2: De burde ha visst bedre siden de kjente Gud og hadde loven. De ble utvalgt blant alle jordens slekter for å velsigne alle jordens slekter (1. Mos 12:1-3)
- ▶ v. 3-6: retoriske spørsmål om årsak-resultat som forventer "nei" som svar
 - ▶ v. 6: "Skjer det en ulykke i byen uten at Herren har gjort det?" Hva betyr dette?
 - 6a: Amos' ord er som et horn som varsler en ulykke
 - 6b: "Ulykke" er mest sannsynlig Guds dom i denne konteksten, ikke ment generelt. Luk 13:1-5 og Joh 9:1-3 støtter dette.
- ▶ v. 7: Gud advarer gjennom profetene før han sender ulykken. De har fortsatt muligheten til å unngå den.
- ▶ v. 8: Alle burde skjelve når Gud brøler. Da blir selv bønder til profeter.

3:9-15

- ▶ Innkalling: Samaria, hovedstaden i Nordriket (v. 9)
- ▶ Siktelse/bevis/synd: undertrykkelse, urett, vold, ran... (v. 9-10)
- ▶ Dommen: (v. 11-15)
 - En fiende skal innta dem (v. 11)
 - Bare noen få skal unnsnippe angrepet (v. 12)
 - De rike satt i sofaer og divaner, hadde to hus, store hus av elfenben. Men alt skal ødelegges. Også altrene i Betel. (v. 13-15)

Oppfyllelse: Nordriket gikk under for Assyria i 722 f.Kr.

4:1-3 (SØKSMÅLSUTSAGN)

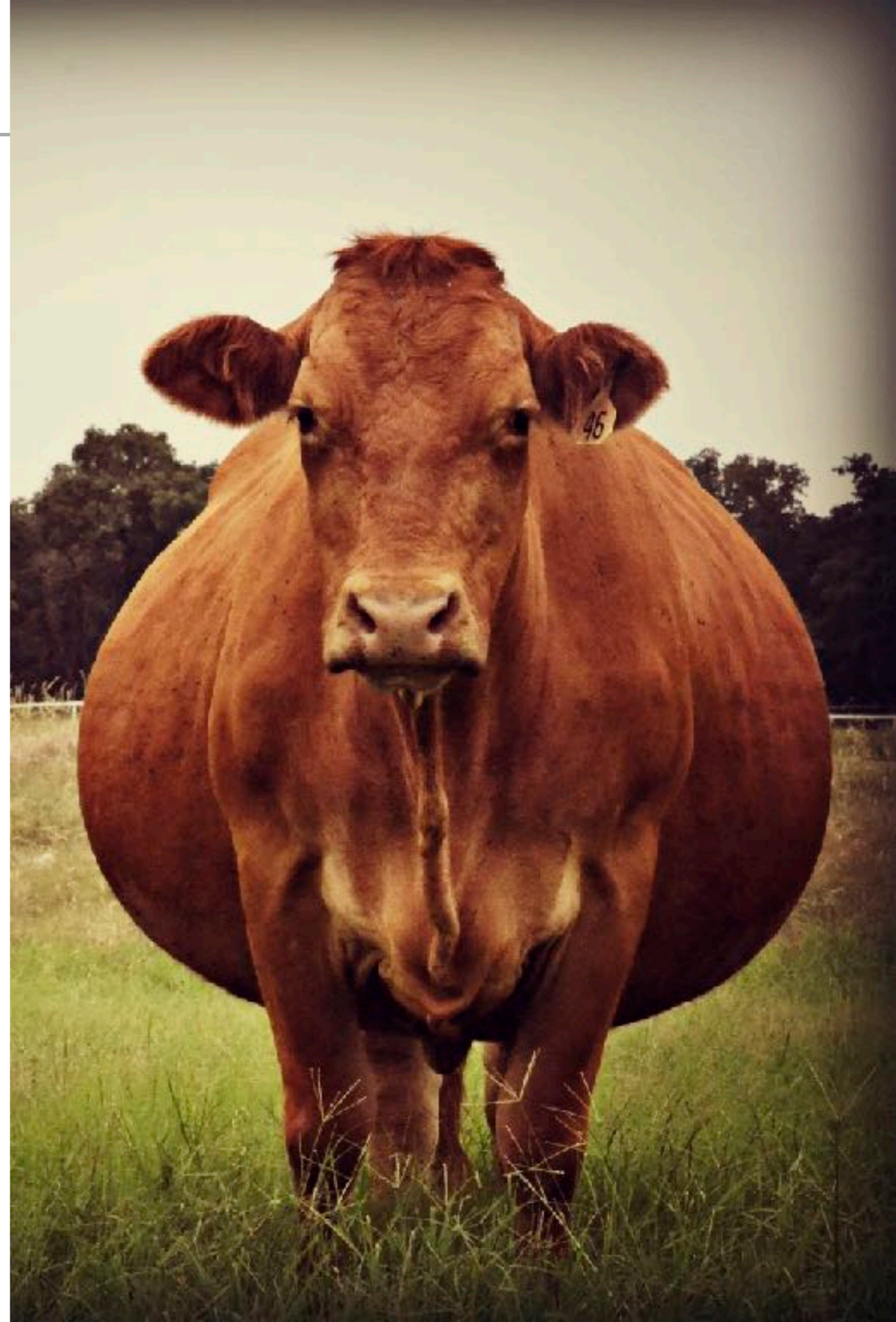
1. Innkalling: Hvem gjelder dette?

- ▶ Hvorfor Basan? (se Jer 50:19, Esek 39:18, parallellisme i Sal 22:13)
- ▶ Hvem er kuene?

2. Hva er siktelsen (og bevisene)?

3. Hva er dommen?

- ▶ Hva symboliserer haker og fiskekroker? (se 2 Krøn 33:11, Esek 19:4)
- ▶ Hvorfor "revner i murene"?
- ▶ Hva er Hermon og hvor lå det? (Jos 12:1, parallellisme i Høys 4:8)

4:1-3 (SØKSMÅLSUTSAGN)

1. Innkalling: Hvem gjelder dette?

- ▶ Hvorfor Basan? (se Jer 50:19, Esek 39:18, parallellisme i Sal 22:13)
- ▶ Hvem er kuene?

2. Hva er siktelsen (og bevisene)?

3. Hva er dommen?

- ▶ Hva symboliserer haker og fiskekroker? (se 2 Krøn 33:11, Esek 19:4)
- ▶ Hvorfor "revner i murene"?
- ▶ Hva er Hermon og hvor lå det? (Jos 12:1, parallellisme i Høys 4:8)

De skal føres ut av landet som fanger (5:27)

Oppfylt: 722 f. Kr, da Assyria gjorde ende på Nordriket Israel

De beste beitemarkene -> de største kuene

De rike kvinnene (først og fremst - men "hør" er hankjønn selv om "ku" er hunkjønn)

De knuser fattige mens de selv nyter livet

De skal bli tatt som fanger
- og bli ledet som kuer

Bymuren vil bli ødelagt i et angrep

Hermonfjellet var landegrensen i nord

Hva mener Gud med 4:4-5?

- ▶ Jeroboam I hadde satt opp den ene gullkalven i Betel (1 Kong 12:28). Amos fremfører budskapet sitt i Betel (7:13), det religiøse senteret av Nordriket.
- ▶ Gilgal var hvor Josva og folket feirer påske og omskjæres før de inntar landet. Ble et viktig religiøst og politisk sentrum.
- ▶ *Gud er sarkastisk om deres tomme religion på feil sted.*

AMOS 4

3. MOS 26, 5. MOS 28

v. 6: lite brød

v. 7-8: ikke regn

v. 9: kornsot og svartrust

v. 9: gresshopper spiser opp
avlingen

v. 10: pest som mot Egypt

v. 10: sverd

AMOS 4

3. MOS 26, 5. MOS 28

v. 6: lite brød

Når jeg bryter i stykker brødstaven for dere, skal ti kvinner steke brød i en og samme ovn. De skal gi dere brødet etter vekt, og dere skal spise, men ikke bli mette. (3 Mos 26,26)

v. 7-8: ikke regn

Himmelen over hodet ditt skal bli til bronse og jorden under deg til jern. Herren skal forvandle regnet over landet ditt til sand og støv. (5 Mos 28:23-24)

v. 9: kornsot og svartrust

Herren skal slå deg med tæring og betennelse, med frysninger og feber, med tørke, kornsot og svartrust... (5 Mos 28:22)

v. 9: gresshopper spiser opp avlingen

Mye korn skal du så i åkeren, men lite får du høste inn, for gresshoppene eter det opp. (5 Mos 28:38)

v. 10: pest som mot Egypt

Herren skal slå deg med Egypts verkebyller, med byller, skabb og skurv som ikke kan helbredes. (5 Mos 28:27)

v. 10: sverd

Jeg sender mot dere et sverd som hevner paktsbruddet. (3 Mos 26:25)

4:6-13

1. Hva burde dette ha fortalt israelittene for lenge siden?

- ▶ At de hadde brutt pakten. Disse paktsforbannelsene burde ha fått dem til å omvende seg for lenge siden.

2. Hva forteller det oss om Gud?

- ▶ Han har advart dem mange ganger tidligere. Han er "en barmhjertig og nådig Gud, sen til vrede..." (2. Mos 34:6)
- ▶ Han advarer dem igjen gjennom Amos. Han ønsker omvendelse.

Dommen kommer fra v. 12 og fortsetter sannsynligvis inn i kap 5.

ORD NR. 3: EN LIKKLAGE OVER ISRAELS HUS (5:1-17)

- ▶ Snakker som om det alt har skjedd (v. 2), kanskje så de kan se det for seg? Bare noen få blir igjen (v. 3, som i 3:12).
- ▶ Løsningen er: *Søk Herren, så skal dere leve!* Ikke gå til de hellige stedene, men gå til Gud! (v. 4-6, 14) De tror Gud er med dem (v. 14), men det er bare så vidt de kan reddes (v. 15).
- ▶ Ellers kommer undergangen (v. 6, 9), fordi de gjør retten “bitter” (v. 7), hater rettferdighet og sannhet (v. 10), trækker ned de fattige (v. 11), tar bestikkelser, avviser fattige (v. 12). Paktsforbannelsene vil komme over dem (v. 11, 5. Mos 28:30) pga talløse synder (v. 12).

STRUKTUR

1:3 – 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 – 5:17	3 ord ("Hør dette ordet..")
5:18 – 6:14	2 ve-rop
7:1 – 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenopprettelse/håp/frelse

1. VE-ROP (5:18-27)

Kunngjøring om nød: For de som lengter etter Herrens dag (v. 18)

Årsak for nøden (synd): Herrens dag er mørk og dyster (v. 20) for de som ikke står i en rett relasjon med Gud

Hvorfor er de ikke i en rett relasjon med Gud?

Les v. 21-26.

Hva er det Gud ikke liker? Hvorfor orker han ikke dette?

Hvordan tror dere folket ville reagere på å høre dette?

Undergang/dom:

De skal føres i eksil ut av landet (v. 27)

Jeg forakter, ja, hater festene deres, høytidssamlingene holder jeg ikke ut. For om dere bærer fram brennoffer eller grødeoffer, vil jeg ikke ha dem. Og fredsofrene deres med gjøkalv kjøtt vil jeg ikke se. Fri meg fra de støyende sangene dine, jeg vil ikke høre på harpespill! La rett velle fram som vann og rettferd lik bekker som alltid strømmer.

Hva med oss?

"I can't stand your religious meetings. I'm fed up with your conferences and conventions. I want nothing to do with your religion projects, your pretentious slogans and goals. I'm sick of your fund-raising schemes, your public relations and image making. I've had all I can take of your noisy ego-music. When was the last time you sang to me? Do you know what I want? I want justice—oceans of it. I want fairness—rivers of it. That's what I want. That's all I want." (The Message)

5:18 — 6:14: 2 VE-ROP

2. VE-ROP (KAP 6)

Kunngjøring om
nød:

For de sorgløse og trygge, de gjeveste blant folket, de voldelige som tenker at ulykken aldri kommer (v. 1-2).

Årsak for nøden
(synd):

De lever i luksus (v. 4), fester uten ærefrykt for Gud og jåler seg, og bryr seg ikke om at andre lider (v. 5-6).

Undergang/dom:

De skal drives i eksil, fremst blant de bortførte (v. 7)

“Woe to those who live in luxury and expect everyone else to serve them! Woe to those who live only for today, indifferent to the fate of others! Woe to the playboys, the playgirls, who think life is a party held just for them! Woe to those addicted to feeling good—life without pain! those obsessed with looking good—life without wrinkles! They could not care less about their country going to ruin.”

The Message

STRUKTUR

1:3 – 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 – 5:17	3 ord ("Hør dette ordet..")
5:18 – 6:14	2 ve-rop
7:1 – 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenopprettelse/håp/frelse

5 SYNER (7:1 - 9:10)

1. En gresshoppesverm (7:1-3)

2. En ødeleggende ild (7:4-6)

3. Et blylodd (7:7-9)

“Mellomspill”: Myndighetene konfronterer Amos (7:10-17)

4. En kurv med moden frukt (kap 8)

5. Herren står ved alteret (9:1-10)

SYN NR. 1: EN GRESSHOPPESVERM (7:1-3)

- ▶ Etter kongens slåttonn → etter at kongen hadde fått sitt. Resten var til folket. En alvorlig trussel.
- ▶ Det ville vært rett som følge av å ha brutt Moseloven (5. Mos 28:38, 42)
- ▶ Amos går i forbønn for folket og Gud endrer plan. Uansett var det ikke de fattige som skulle straffes.
- ▶ Noe det samme poenget i syn nr. 2? (7:4-6)

Israels hus, kan ikke jeg gjøre med dere slik denne pottemakeren gjør med leiren? sier Herren. Se, som leiren i pottemakerens hånd, slik er dere i min hånd, Israels hus. 7 Snart truer jeg et folkeslag eller et rike med å rykke opp og rive ned og ødelegge. 8 Men dersom det folket jeg har truet, vender om fra ondskapen sin, **da angrrer jeg på det onde som jeg hadde tenkt** å gjøre mot det. 9 Snart lover jeg et folkeslag eller et rike å bygge og plante. 10 Men dersom de gjør det som er ondt i mine øyne, og ikke hører på min røst, **da angrrer jeg på det gode jeg hadde tenkt** å gjøre mot dem. (Jer. 18:6-10)

Dette er avhengig av folkets respons til trusselen om dom. Profetens oppgave var ikke bare å fortelle folket om dommen før den skjedde, som for å imponere dem om at Gud kjente fremtiden. Gud ville advare dem om dommen for å få dem til å omvende seg, nettopp for å *unngå* dommen.

Gud endret sine planer hvis folket endret sine planer.

GUD "FORANDRER
PLANER" OFTE

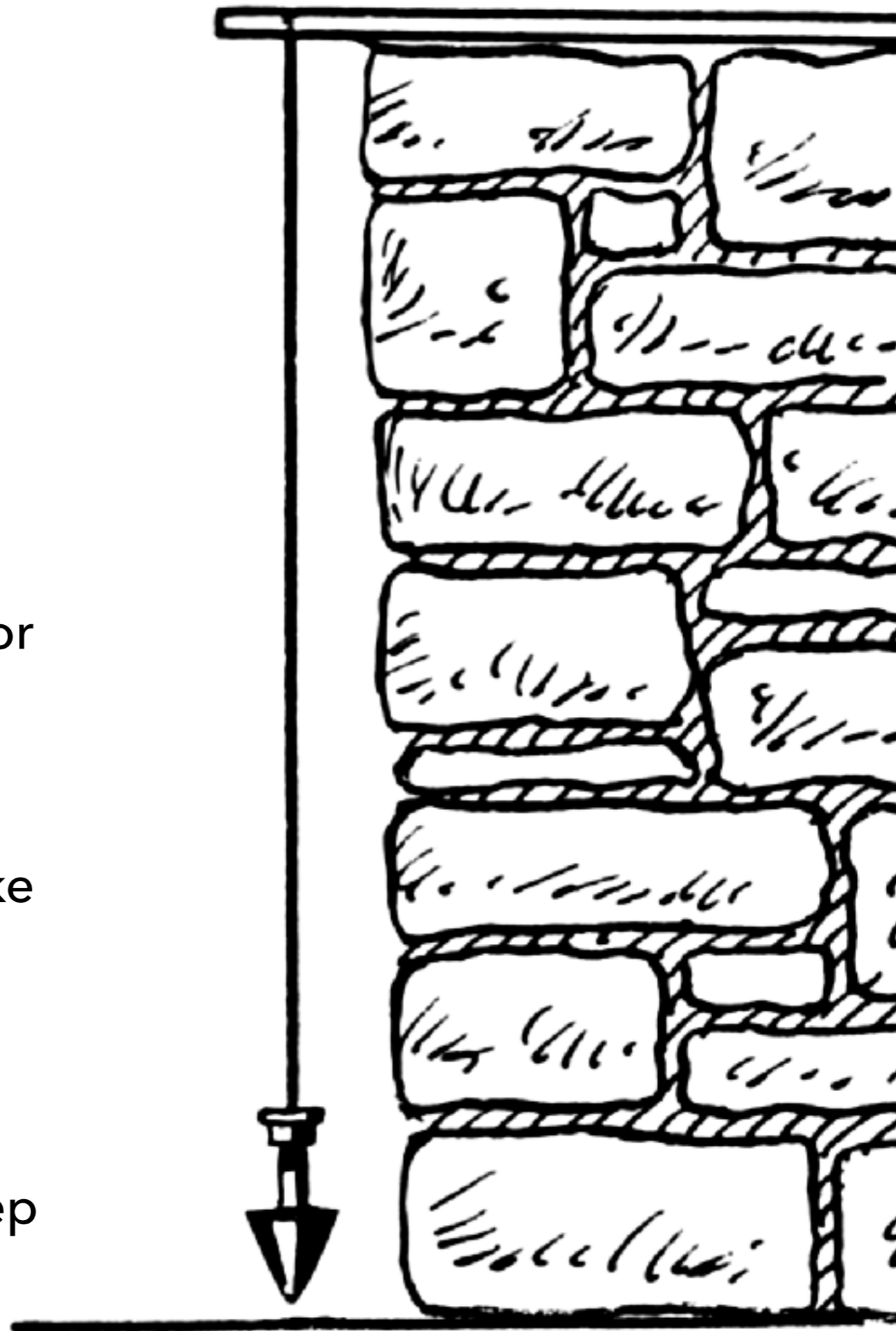

GUD "FORANDRER PLANER" OFTE

- Gud så hva de gjorde, at de vendte om fra sin onde vei. **Da angret Gud på det onde han hadde sagt at han ville gjøre mot dem, og han gjorde det ikke.** (Jona 3:10)
- Gud "ombestemmer seg", og Jona blir sint og sier at det var akkurat det han visste kom til å skje: "Men dette mislikte Jona sterkt, og han ble sint. Han ba til Herren: "Herre! Var det ikke det jeg sa da jeg var i mitt eget land? Derfor ville jeg skynde meg og flykte til Tarsis. For jeg vet at du er en nådig og barmhjertig Gud. Du er sen til vrede og rik på miskunn, **så du angrer ulykken.**" (Jon 4:1-2)
- **Jona bekrefter at Gud "forandrer mening" fordi han er god - ikke fordi han påvirkes av andre.**

SYN NR. 3: ET BLYLODD (7:7-9)

- ▶ Folket er ikke rett i forhold til Guds standard (pakten).
- ▶ Amos går ikke i forbønn denne gangen, men hadde det ikke vært for profetene og Guds nåde hadde det vært ute med Israel for lenge siden.
- ▶ Kanskje disse synene sier at Gud ikke vil straffe hele folket (syn 1-2), men heller de som var lengst unna hans standard (syn 3)?
- ▶ Enda en advarsel om Assyrias angrep i 722 f.Kr.

“MELLOMSPILL”: MYNDIGHETENE KONFRONTERER AMOS (7:10–17)

Presten Amasja sier Amos må stoppe å profetere (2:12) i Betel, "for det er en kongelig helligdom, et rikstempel".

- ▶ Budskapet oppfattes som en majestetsfornærmelse og en sammensvergelse, ikke som et ord fra Gud.
- ▶ Amos understreker at ingen har betalt ham for å si dette (som en del av en sammensvergelse), siden han ikke var profet i utgangspunktet.
- ▶ Presten og kongen skulle være adskilt i Israel. Tempelet skulle ikke være kongens helligdom, men Guds.

Grunnlovens § 16:

“Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten.”

Wikipedia: “En folkekirke er et kirkesamfunn som prinsipielt omfatter hele folket, men som ikke trenger å være statskirke.”

Hvem sin kirke er egentlig folkekirken?

Når kan politikk få for mye innflytelse i våre menigheter?

SYN NR. 4: EN KURV MED MODEN FRUKT (KAP 8)

God: What do you see Amos?

Amos: A basket of fruit Lord.

God: The end has come upon my people Israel...

Me, reading this:

Read Amos 8 at a Bible study.

- ▶ Ordspill med *moden frukt* (qayitz) og *ende* (qetz).
- ▶ Undertrykkelse av fattige (og korrupsjon (v. 4-6). De har syndet seg modne for dommen.
- ▶ v. 8: Et jordskjelv som en advarsel to år senere? (1:1)
- ▶ v. 9: Solformørkelse i 763 f.Kr. som en advarsel om dommen? Kanskje samme år som jordskjelvet.
- ▶ v. 11-14: Snart sier ikke Gud mer. (kanskje når assyrerne nærmer seg/ beleirer dem). Da er det for sent.

5 SYNER (7:1—9:10)

SYN NR. 5: HERREN STÅR PÅ ALTERET (9:1-10)

- ▶ v. 1-4: Helligdommen i Betel skal ødelegges.
- ▶ v. 5: Igjen kanskje jordskjelvet? (1:1)
 - ▶ v. 7: Israelittene er ikke mer spesielle enn andre nasjoner hvis de blåser i Gud og oppgaven sin som Guds folk.
 - ▶ Gud brydde seg om andre folkeslag i GT også og har formet også dem til nasjoner.
 - ▶ v. 8-10: De skal ikke utslettes, men spres blant folkeslagene. Som de ble i 722 f.Kr.

STRUKTUR

1:3 – 2:5	Dom over nabofolkene
2:6-16	Dom over Israel
3:1 – 5:17	3 ord ("Hør dette ordet..")
5:18 – 6:14	2 ve-rop
7:1 – 9:10	5 visjoner
9:11-15	Gjenopprettelse/håp/frelse

HISTORISK ELLER MESSIANSK/ÅNDELIG?

- ▶ Historisk: Hva er den første oppfyllelsen som passer?
- ▶ Messiansk/åndelig: Oppfylt av Jesus
- ▶ “Dobbel oppfyllelse”?
 - ▶ Mye trekkes i tvil hvis en profeti kan oppfylles flere ganger (Messias, Jesu gjenkomst osv.)
 - ▶ En historisk + en messiansk = OK (fordi Jesus oppfyller hele GT)

9,11-12: DAVIDS FALNE HYTTE SKAL REISES OPP

- ▶ *Den dagen*: En gang i framtiden, uvisst når.
- ▶ *Davids falne hytte*: Gjelder mer enn nordriket. En større gjenopprettelse av det forente riket. Er det ment historisk eller messiansk?
- ▶ *Edom*:
 1. Historisk: Israels grenser skal utvides til å inkludere Edom? Bare David klarte det (2. Sam 8:14).
 2. Messiansk: Et symbol på alle fiendene som den messianske David skulle overvinne? (Jes 63,1-6)
- ▶ *alle folkeslag som navnet mitt er nevnt over*:
 1. Historisk: Israel skal styre over alle folkeslag? (2 Sam 12,28: Guds navn ble nevnt over erobrede byer)
 2. Messiansk: Hedningene skal få bli en del av Guds folk gjennom den messianske David?

9,11-12: DAVIDS FALNE HYTTE SKAL REISES OPP

- ▶ v. 11-12 siteres i Apg 15:16-17 og ender diskusjonen.
- ▶ Profetene i GT snakker ofte om at i endetiden vil hedningene strømme til Gud (f.eks. til Herrens tempelberg i Jes 2). I Apg 15 skjønner apostlene at det skjer på en annen måte enn de hadde trodd. Vers 11 handler om Jesus som Davidskongen, og v. 12 om hedningemisjonen.
- ▶ Nordriket kom aldri tilbake fra eksil, men ble blandet med hedningene de ble spredt blant. De gjenoppstod som hedninger som ble en del av Guds rike gjennom Jesus.
- ▶ Sitater fra Hosea brukes også om hedningenes frelse i Rom 9,25-26 og 1 Pet 2,10.
- ▶ Dette bør gjøre oss litt forsiktige og ydmyke når vi tolker profetene.

9:13-15:

MESSIANSK – ELLER HISTORISK?

1. **Historisk?** (det henger ikke direkte sammen med v. 11-12)
 - ▶ Israel har gjort landet fruktbart igjen i nyere tid.
 - ▶ v. 14: *Jeg fører tilbake de bortførte fangene* (BGO) = jøder (av de 10 nordligste stammene?) vil komme til Israel i moderne tid.
 - ▶ De skal aldri mer rykkes opp av fysiske Israel
 - ▶ En historisk hendelse som skal skje etter at Jesus kom (v. 11-12)

9,13-15: FORTSATT MESSIANSK – ELLER HISTORISK?

2. Messiansk? (det fortsetter fra v. 11-12)

- ▶ Selv om ikke vann nevnes, så er vann nødvendig for at dette skal bli en virkelighet. Også Joel, Esekiel og Sakarja ender med mye vann.
- ▶ Joh 7,37-39: Jesus sier han er disse 'endetidselvene' (spes. fra Esek 47 og Sak 14:8).
- ▶ En reversering av 1. Mos 3, et bilde på den nye jord når skaperverket er forløst (Rom 8, 20-22).
- ▶ v. 14: Det gjenforente riket i Messias
- ▶ v. 15: Landet som et bildet på frelsen (som i Hebreerbrevet).

JESUS OG TIDLØSE SANNHETER

1. Hvordan peker budskapet til Amos fram på Jesus og evangeliet?

- ▶ Davids falne hytte -> Jesus som Davidskongen
- ▶ De fattige -> får evangeliet forkynt / ligger fortsatt på Guds hjerte
- ▶ Dom -> Jesu gjenkomst

2. Hva er noen tidløse sannheter fra Amos?

- ▶ Hva er ikke tidløst? Hvilke "omveier" må vi gå før vi konkluderer?
- ▶ Moseloven hadde lover som skulle ivareta de fattige, men israelittene brydde seg ikke om dette. Dermed brøt de pakten. Vi er i en ny pakt med Gud og er frelst av nåde og rettferdiggjort i Jesus. Det kommer ikke paktsforbannelser eller krig om vi norske kristne skulle forsømme de fattige.

REFKLEKSJONSSPØRSMÅL:

1. Går vi i kirka, lovsynger, ber og leser i Bibelen, men bryr oss ikke stort om sosial urettferdighet? Er rett teologi viktigere enn rettferdighet?
2. Gud raser mot de rikes behandling av de fattige i denne boka. Selv om situasjonen vår ikke er identisk, bør vi kanskje stoppe opp litt når vi ser Guds hjerte for de fattige. Kanskje vi ikke undertrykker fattige direkte, men gjør vi det indirekte bare ved å følge strømmen i den vestlige verden? Hvordan kan materialisme bli en avgud som fører til at fattige undertrykkes?
3. Amos blir bedt om å dra hjem når han kommer med dette budskapet. Tillater vi at andre taler sannhet inn i våre liv, eller blir vi også fornærmet? (Kol 3:16)